

D: Myter om "skærmning" - brud på menneskerettigheder

Helle Schimmell, VISO-specialist (Demens). Ekstern konsulent ved Videnscenter for Demens, Aalborg Kommune. Cand. theol., ph.d. i anerkendelse og kompetenceudvikling.

Mette Borresen, VISO-specialist (Demens). Fagkonsulent ved Videnscenter for Demens, Aalborg Kommune. Sygeplejerske, master i humanistisk sundhedsvidenskab og praksisudvikling

Stærkt kognitivt svækkede demensramte mennesker oplever angst og utryghed. Dette giver sig ofte udtryk i såkaldte "besværlige" eller "uhensigtsmæssige" handlemønstre, som opleves til stor gene for medboere, pårørende og professionelle.

En hyppigt anvendt metode til at begrænse denne adfærd er skærmning, hvorved de professionelle fjerner sig fra den demensramte eller fører vedkommende til ophold i egen bolig. Skærmningsmetoden er ikke en anerkendt pædagogisk eller omsorgsfaglig indsats og bygger på en fejlagtig forståelse af svært demensramtes adfærdsmønstre.

Den indebærer magtanvendelse uden hjemmel i lovgivningen og kan være medvirkende årsag til at svært demensramte ikke modtager den nødvendige omsorg og pleje.

Ovenstående er oplægsholderens udgangspunkt for oplægget.

Mette Borresen indleder oplægget med, at det er bekymrende, at mennesker med demens tilbringer tid i isolation. Det er især bekymrende, at det fagligt beskrives som en omsorgsmetode, der er evident belæg for.

Det faglige argument efterspørges og oplægsholdere argumenterer for, at det faglige argument ikke findes, men at skærmning er et overgreb og brud på menneskerettighederne.

Mette Borresen fortæller, at hun om nogen har været en af dem, som har været med til at udvikle/italesætte skærmning i forbindelse med udviklingen af brug af socialpædagogik i demensomsorgen. "Det skammer jeg mig over i dag. jeg er blevet klogere og ser helt anderledes på skærmning i dag", siger Mette Borresen.

Et eksempel

En datter klager til Det Sociale Nævn over, at hendes far er tilbageholdt i sin stue på plejecenter. Det Sociale Nævn tilbageviser klagen og medgiver plejecenteret, at det er en socialpædagogisk metode anvendt som en tilgang til udadreagerende adfærd, og

derfor ikke er omfattet af lov om magtanvendelse.

Datter klager over nævnets afgørelse til Ankestyrelsen, der tager den som principafgørelse.

Ankestyrelsen siger: Hvis en person føres til egen bolig er det omfattet af lov om magtanvendelse, og ikke en metode, der kan anvendes gentagne gange og over en længere periode.

Der henvises til en principafgørelse fra Ankestyrelsen: C -14-2018, om fastholdelse magtanvendelse – socialpædagogisk metode: Skærmning i egen bolig hjælper til at blive der.

Men denne afgørelse er nu fjernet fra Ankestyrelsens hjemmesiden.

Hvorfor skærmer vi:

For at undgå, dæmme op for det, vi kalder uhensigtsmæssig adfærd. Skærmning har været god latin - bedste bud på en løsning, men kan også opfattes som et fængsel.

Radikal skærmning:

Isolation i egen lejlighed, kraftig reduktion i inventar og andre sanseindtryk i lejligheden. Fast vagt som vogter, undgåelse af øjenkontakt med den isolerede.

Traditionel skærmning

Personen fjernes fra uspecifikke stimuli, mennesker og fællesskaber, lyde og synsindtryk samt uro.

Dette sammenfattes til, at skærmning er en intervention på kognitionsniveau, men at udadreagerende adfærd er følelser, mere end det er konkrete skader i hjernen.

En gennemgang af hjernes opbygning konkluderer, at man ikke kan arbejde med det, der er gået i stykker, men i stedet arbejde med følelserne. Der forkla-

“.....
Oplægsholderne argumenterer for helt at undgå brugen af termen "skærmning" for på den måde at tvinge os selv til at tænke og handle anderledes. I stedet sættes mere fokus på relationen.
.....”

res, hvordan det fungerer, og det derfor er her, der skal sættes ind. Vi skruer på hinandens indre miljø med vores følelser.

At skærming skulle være en socialpædagogisk metode hænger sammen med andre fejlagtige opfattelser og myter. Der præsenteres en liste af myter/ fejlopfattelser. Mennesker med demens:

- bliver udadreagerende. Det er ikke en del af sygdommen, men en reaktion
- kan ikke tåle ret mange stimuli og har brug for skærming
- har brug for meget struktur
- har brug for korrektioner og grænsesætning
- har brug for at sove meget
- kan ikke mærke sig selv og har brug for kugledynner, kædeveste og tyngdekrave
- har ikke smerter, hvis de siger nej, når man spørger dem.

Der bør i stedet sættes mere fokus på den manglende sociale kontakt – vi udvikler os i samværet med andre, og det kan man ikke med sig selv.

Stimuli anses for at være en kvantitativ størrelse, men stimuli skal forstås kvalitativt.

Tolerance for stimuli er bestemt af den kontekst man er i, og den følelsesmæssige tilstand man er i på det

bestemte tidspunkt i situationen.

Fra os selv ved vi, at nogen dage kan man klare, at ungerne larmer derhjemme, og andre gange bliver man udadreagerende og skriger stop og bliver truede. Sådan er det for os, det er det også for mennesker med demens.

I stedet for skærming tales om det rette arousal-niveau for den enkelte beboer i den enkelte situation på det konkrete tidspunkt.

Oplægsholderne argumenterer for helt at undgå brugen af termen "skærming" for på den måde at tvinge os selv til at tænke og handle anderledes. I stedet sættes mere fokus på relationen.

